

האחווה

תל עדשים הוא מושב שהוקם ע"י וותיקי השומר. עין חרוד הוא קיבוץ שהוקם ע"י אנשי גדוד העבודה. בתל עדשים גרה משפחה אומנת. משפחת ארליך, יקים שהיו להם ילדים משלהם. היקים האלה קיבלו על עצמם לגדל ילדים שהוריהם לא יכלו לגדל אותם בזמן מסוים מחייהם.

במרצת השנים היו שם ילדים שונים. בהמשך אדבר על שלושה מהם: מאיר, שמשון וכושי. הראשון היה מאיר הר-ציון. הוא התקבל במשפחה בתל עדשים וגדל בתנאי עבודה, משמעת יקית וכנראה גם הרבה אהבה. אחריו בא שמשון ילד בלונדיני מתולתל ואחריהם כושי. מאיר היה לנער ועבר לקיבוץ עין חרוד ושמשון נשאר בתל עדשים.

קיבוץ זהו כפר שבו גרים אנשים לא רבים בקהילה מיוחדת במינה. במה היא מיוחדת? כולם שווים והכל (כמעט) שייך לכולם. בכל שבוע מתכנסת אסיפת הקיבוץ ובה מחליטים החברים על עניני הקיבוץ ועניני החברים. לאנשי הקיבוץ קוראים חברים והם אוכלים בחדר אוכל משותף וגרים בחדרים. החברים לא מקבלים תמורה עבור עבודתם ולא משלמים עבור הדברים הנחוצים להם. בקיבוץ חיים על פי הסיסמא: "כל אחד לפי יכולתו וכל אחד לפי צרכיו" אבל סיסמא זו סיסמא למעשה כל אחד עבד כי אחרת הוא לא היה נחמד והחברים לא היו אוהבים אותו וכל אחד קיבל מה שהחליטה האסיפה או הוועדה או האקונומית... אנחנו במושב חשבנו שבקיבוץ גם המחשבות היו משותפות וכולם חושבים אותו הדבר, כנראה שהגזמנו מעט.

בקיבוץ היתה "חברת הילדים". בחברת הילדים גרים אוכלים ולומדים ועובדים, אבל יש ילדים ויש ילדים. יש ילדים שנולדו לחברי הקיבוץ ויש ילדים שבאו מבחוץ. אלה כונו ילדי חוץ (גם אני הייתי פעם ילד חוץ בקיבוץ וזכרתי את תקופת חיי בקיבוץ כגן העדן האבוד). בכל זאת ילד שבא מבחוץ לחברת ילדים קיימת, צריך להתקבל. כדי להתקבל, כשאתה ילד חוץ, צריך להיות יותר חרוץ. חרוץ במה? מאיר ושמשון, שכבר הצטרף אליו בעין חרוד, בחרו להיות חרוצים בחיות. הם טיילו בשדות בגבעות ובהרים ומצאו שם בעלי חיים מוזרים. הם למדו ללכוד חיות מבלי לפגוע בהן ולרפא לתקן לטפל ולגדל.

נחזור לתל עדשים עוד לפני שבגר שמשון ועבר לעין חרוד, הצטרף למשפחה האומנת כושי. כושי נולד מן האין. אין איש יודע מי אביו ומי אימו (זה נשמע בלתי אפשרי, אבל זה מה שאני ידעתי אז). בתל עדשים הוא גדל להיות נער שחור נאה, גבוה, חזק, פיקח, חכם ופרא אדם.

בינתיים שמשון ומאיר, שכבר היו בעין חרוד, הקימו את האחווה. האחווה הייתה גן חיות שהתמחה בחיות המיוחדות לארץ ישראל. חיות אותן צדו מאיר ושמשון בגילבוע, בעמק יזרעאל ואחר-כך ברחבי ארץ ישראל. הדבר נודע ברבים ומומחים לחיות באו לראות. ביניהם מנדלסון, ראש המכון הביולוגי בתל-אביב (שממנו ומבית הספר למשפט וכלכלה התפתחה אוניברסיטת תל-אביב). מנדלסון, שהיה הזואולוג הלאומי (בימים ההם כל דבר היה לאומי), בא לחווה לקבל חיות עודפות ולהשיא עצות. שמשון, לקח את עניני החיות ברצינות והתחיל ללמוד באופן שיטתי. כאן צריך להזכיר שבעין חרוד לימד באתו הזמן מורה דגול משה כרמי שמו.

משה כרמי אהב טבע וספרות ויותר מכל אהב את ארץ ישראל. הוא היה פציפיסט, ומתלמידיו, יצאו חובבי טבע משוררים וגיבורים. לשמשון היה ממי ללמוד והוא למד. בבית הספר הוא למד להשתמש במגדיר צמחים, ספר אשר בעזרתו אתה יכול לקבל תשובה לשאלה: מה זה? בשדה למד על אורחם וריבעם של הברואים. מה הם אוכלים כמה הם שותים היכן טוב להם ומה מזיק להם. יום אחד ישבנו בחורשה על גבול רצועת עזהשם בלילות היינו עושים סיורים שקטים מעבר לגבול וביום ראיתי אותו מטפס על עץ גבוה עלה ירד ובידו ביצה. שאלתי: למה אתה לוקח? ואם כבר, למה רק ביצה אחת? אמר: "בקרן היו ארבע ביצים, הציפור הזו יודעת לספור עד שלוש אז לקחתי אחת".

כושי גדל ועבר גם הוא לעין חרוד ולאחזזה ומאיר ולאחריו שמשון התגייסו לצבא. ושם התנדבו ליחידה 101 מאיר בתחילתה ושמשון בסופה. ביחד עם אריק שרון הם עברו לגדוד הצנחנים המכונה גדוד חיר מוצנח 890. בזיכרון הקולקטיבי של העם, 890 היה גדוד שכל אנשיו לוחמים עשויים ללא חת כלומר לוחמים גיבורים. אבל שמשון לא היה לוחם (מעולם לא ירה כדור לכיוון האויב כך הודה פעם באוזני) וכן היה גיבור, אני הייתי לא לוחם ולא גיבור מאיר היה גם לוחם וגם גיבור ופעם התברר שהוא גם משורר (אני קראתי אחד משיריו והיה נוגע אל הלב). כולנו שירתנו בפלוגה א' של גדוד חיר מוצנח 890 הסיירת המהוללת. אני חיל פשוט שמשון מפקד חוליה ומאיר המפקד. פלוגה א', הפלוגה שהקימו מאיר הר-ציון ואריק שרון, הייתה מעין הכלאה בין חוג סיירים לבין מכונת מלחמה משוכללת. היא היתה אז הדבר החם בכל הצבא ואולי בכל המדינה. לא היו כמוה לא לפנייה ולא לאחריה (כך אמר לנו לא מזמן אריק שרון). פלוגה א' התקיימה בין השנים 1955 ו-1973 ובמשך הזמן הזה התחלפו (בטוב או ברע) כמעט כל אנשיה אבל לא אני ולא שמשון. אני הייתי שם סתם בן אדם בעוד שמשון היה הדבק שחיבר את כולם. איתו היו משוחחים, אחד על אחד, על מה שמעניין או על מה שמעיק. כושי, שגם הוא הגיע לגדוד ולפלוגה בבוא הזמן, היה גם לוחם וגם גיבור אבל הוא היה משהו מיוחד. אם נמשיל את הבן אדם למרכבה אזי אצל כושי המרכבה הייתה טובה והסוסים אין כמותם אלא מה, הרכב עזב.

כאשר היה איתנו נתן את המושכות בידינו כאשר היה לבדו לא היה מי שיחזיק במושכות. בפלוגה א' היו עוד שלושה עין חרודים לא ילדי חוץ ילדי הקיבוץ אפריים דוביק וצביקי. גם הם היו לוחמים וגיבורים חובבי טבע וארץ ולימים גנרלים מפורסמים אבל אני ידעתי, ואולי גם הם, שהם הלכו בעקבות מאיר ושמשון שנשאר ילדי חוץ בכל מקום שהיו. תשאלו מה הפואנטה? לפעמים אני חושב שמי שבא מבחוץ רואה דברים שלא רואים מבפנים.